

31. oktober
2023

Indstilling af Frederik Tillitz, Anders Rye Skjoldjensen og Ölafur Steinar Rye Gestsson til Cavlingprisen 2023 for reportagebogen Ingenmandsland

Et ingenmandsland strækker sig gennem den russiske grænseregion. Et fysisk ingenmandsland, hvor to hære udkæmper en frygtelig krig, og i lige så høj grad et mentalt ingenmandsland, hvor fremtid, alliancer, tilhørsforhold og sikkerhedsgarantier for en lang række lande og mennesker er kastet op i luften. Ukrainekrigen er i sit andet år og kaster sine skygger over hele det russiske nærområde.

Med Ingenmandsland og den anmelderroste og prisvindende debut-reportagebog Russerne kommer (fra 2022) formår forfatterne at cementere sig som afgørende stemmer i den danske dækning af århundredets krig og dens konsekvenser.

Gennem Ukrainekrigens prisme giver Ingenmandsland en indføring i hele det postsovjetiske rum fra det russiske grænseland i Arktis, Norden, Baltikum, Østeuropa, Kaukasus og Centralasien, hvor forfatterne skildrer menneskelige konsekvenser midt i storpolitikken. Bogens reportager og portrætter fører læseren fordomsfrit og ufiltreret gennem et hav af liv og meninger i det russiske grænseland. Fra den ukrainske kvinde, hvis søster er blevet voldtaget og slået ihjel af en russisk soldat, den belarusiske partisan, der kæmper for et fremtidigt frit moderland, den russiske desertør, der har vendt Rusland ryggen, den Putinskende etniske russer, hvis forældre blev sendt i Gulag i Kasakhstan, til armeniere, der ønsker, at de fredsbevarende russiske styrker ved Nagorno-Karabakh vil gribe ind over for aserbajdsjanernes overgreb.

Et russisk mundheld lyder, at der i Rusland vil findes en tragedie i enhver familie. I kraft af den fælles historie gælder det samme i store dele af Østeuropa, Kaukasus og Centralasien. Ukrainekrigen tilføjer kun yderligere tragedier til dette ordsprog. På begge sider af skyttegravene.

De tre forfattere fokuserer i deres arbejde på nuancerne og de humanistiske aspekter. De insisterer på dialogen, på selv at være til stede, og deres mange måneder i felten belønner sig med nærhed, fremragende observationer og spændende møder i alle afkroge af ingenmandslandet. Fra livet ved frontlinjen i Donbas og Kherson til kampen om den arktiske undergrund, møder med forfulgte seksuelle minoriteter, russiske mindretals rettigheder, en usikker fremtid for udbryderrepublikkerne i Kaukasus og nyetablerede alliancer på stanlandenes stepper.

Billedsiden løfter sig fra blot at være et registrerende supplement til teksten til et fortælle-mæssigt element i sin egen ret, og man mærker tydeligt de mennesker, bogen introducerer. Svalbardboen Vadims afsavn efter den nevø, der mistede livet på slagmarken i Ukraine, en tårevædet afsked på togperronen i Kramatorsk eller kærligheden mellem diasoparparret Arsenij og Ksenija fra deres nye liv i Almaty, Kasakhstan. Hvert eneste billede har noget på hjerte.

De tre forfattere insisterer på, at man godt kan have stærk sympati for det selvstændige Ukraines kamp og ret til at bestemme inden for egne grænser og samtidig skildre krigen og dens konsekvenser så objektivt som muligt. Ukrainernes katastrofe bliver ikke mindre af, at man også beskriver tragedierne på den russiske side. Tværtimod gør det kun Kremles umotiverede krig endnu mere grusom.

I en post-faktuel tid med krige og konflikter bliver journalisters og fotografers stræben efter nøgtern objektivitet stadig vigtigere, og derfor bør Cavlingprisen 2023 gå til de tre forfattere til Ingenmandsland, som gennem tekst og billeder står fast på fordomsfrit og ærligt at skildre den virkelighed, de møder— og insisterer på nuancerne i en tiltagende polariseret verden. I disse tider er det ikke kun oplysende, men også modigt og nødvendigt.

Derfor indstiller vi med vores varmeste anbefaling Frederik Tillitz, Anders Rye Skjoldjensen og Ólafur Steinar Rye Gestsson til Cavlingprisen 2023.

Med venlig hilsen

Mette Jokumsen, adm. direktør Gads Forlag
Bolette Rud. Pallesen, redaktionschef for faglitteratur Gads Forlag